
JOHAN BÉLA ORSZÁGOS EPIDEMIOLÓGIAI KÖZPONT

Epinfo

Új hazai baktériumgazda	533
Importált hastífusz megbetegedés	536
Tájékoztatás kinevezésről	536
Fertőző betegségek adatai	537

Epidemiológiai Információs Hetilap

HAZAI INFORMÁCIÓ

ÚJONNAN FELDERÍTETT HAZAI HASTÍFUSZ BAKTÉRIUMGAZDA

Egy 74 éves Vas megyei nőbetegnél epetáji panaszai miatt cholecystectomiát terveztek elvégezni. A beteg kórelőzményében korábbi kórházi ápolás, betegség, kivizsgálás nem szerepelt. A műtét során cholecysta tumor gyanúja merült fel, mely a későbbiekben igazolódott. A beteg az ötödik postoperatív napon belázasodott, a műtéti területen kialakult tályog miatt ismételt feltárássra került sor.

A bakteriológiai vizsgálat során a sebváladék mintájából **S.typhi**-t izoláltak. A bakteriológiai leletet a „Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ Bakteriológiai főosztálya megerősítette, a törzs F1 tágtípusúnak bizonyult. A kórokozót a beteg a székletével is ürítette.

A lelet ismeretében elrendelték a beteg környezetében élők járványügyi megfigyelését, és a fertőző forrás felderítésére irányuló székletszűrő vizsgálatokat. A szűrések során a kórokozót ürítő személyt nem találtak. A beteggel szoros kontaktusban élők védőoltásban részesültek. (Az ápolószemélyzet körében is járványügyi megfigyelésre került sor, melynek ideje alatt a dolgozókat eltiltották az étel- és gyógyszerosztástól.)

A beteget otthonába történt távozását követően járványügyi ellenőrzés alá helyezték, és kórokozó-ürítőnek nyilvánították [18/1998. (VI. 3.) Eü. M. sz. rendelet 30. §].

A beteg korábban is jelenlegi lakóhelyén élt, háztartásbeliként dolgozott, szervezett munkahelye nem volt. Környezetében nincs tudomás hastífusz baktériumgazdáról, fertőződésének ideje és módja ismeretlen maradt.

**A tájékoztatást adta: Dr. Angyal Márta osztályvezető főorvos
ÁNTSZ Vas Megyei Intézete, Járványügyi osztály**

Szerkesztőségi megjegyzés: Az 1876. évi XIV. tv. rendelte el először a hastífuszban megbetegedettek és meghaltak adatainak bejelentését. A belügyminiszter egy 1915-ben kiadott rendelete alapján a bejelentésen kívül kötelezővé vált a betegek laboratóriumi vizsgálata, a kórokozó-hordozók nyilvántartásba vétele és járványügyi ellenőrzése, továbbá intézkedtek a fertőzés veszélyének kitett személyek védőoltásáról.

Az Országos Közegészségügyi Intézet 1927. évi megalakulását követően 1930-ban a Járványügyi Alosztály keretében megkezdte működését az országos fertőzőbeteg nyilvántartás. Egy 1933-ban megjelent belügyminiszteri rendelet alapján a kilenc, hastífusz szempontjából legfertőzöttebb északkeleti megyében megkezdtek a betegségen 1927 után átesettek körében a tartós kórokozó-hordozók felderítését. Ekkor vált kötelezővé az élelmiszeriparban és kereskedelemben dolgozók székletszűrő vizsgálata.

Az 1948-ban bevezetett antibiotikum terápia (chloramphenicol, chloromycetin) nem csak a betegség kezelésében hozott forradalmian új időszakot, hanem a megelőzésben is, mivel az antibiotikumok alkalmazása lehetővé tette a megbetegedettek kezelését követő kórokozó-hordozás esélyének csökkentését. Az egyes esetek közötti kapcsolat felderítését segítette, hogy ugyancsak 1948-ban, az OKI keretein belül fáglaboratórium kezdte meg működését.

Az 1950-s évek elején kialakított országos bakteriológiai laboratóriumi hálózat alapozta meg, hogy 1952-től elkezdődött az 1945 után hastífuszban megbetegedettek tömeges szűrővizsgálata.

Az 50-es évek végén egy addig endémiás területen, Hajdú-Bihar megyében történt meg először egy, előzetesen a betegségen át nem esett, meghatározott lakosságcsoport (a 60 éven felüli nők) szűrővizsgálata a kórokozó-hordozás felderítése céljából. Az eredmények alapján 1962-ben döntöttek a szűrővizsgálatok országos kiterjesztéséről. 1955-69. között derült fény a későbbiekben nyilvántartott kórokozó-hordozók kétharmadára.

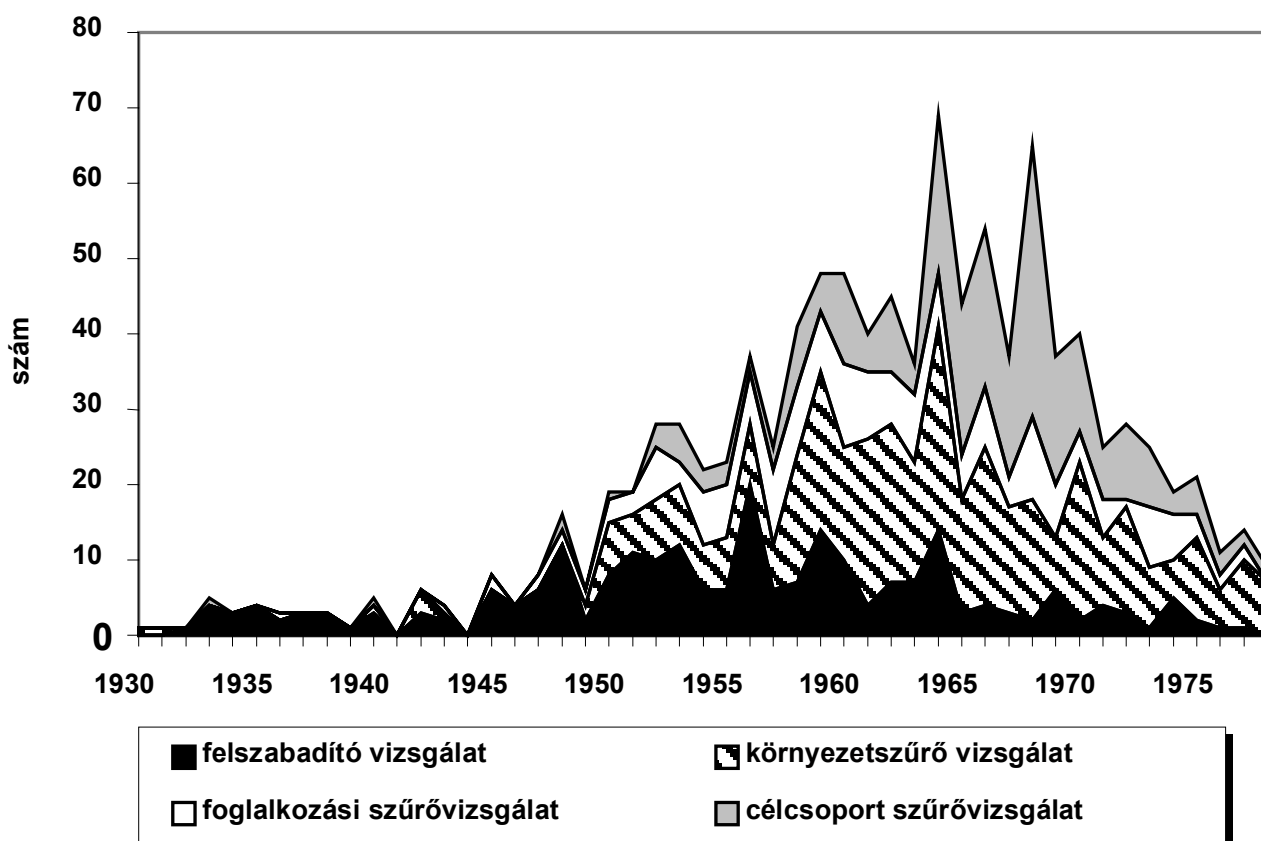
A „Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ Járványügyi osztályának **S.typhi** kórokozó-hordozó nyilvántartásában 2000. végén 123 tífusz kórokozó-hordozó szerepelt. Tíz vagy annál több nyilvántartott volt Bács-Kiskun

(10),

Csongrád (10), Pest (11) és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (13), valamint a fővárosban (14). A nyilvántartottak 84,6%-a nő, 72,4%-a 70 éves vagy idősebb volt.

Egy 1978-as felmérés szerint a **S.typhi** kórokozó-hordozóknak csak mintegy 46%-a számolt be előzetesen lezajlott megbetegedésről. A nagy, kampányszerűen végzett szűrővizsgálatok az újonnan felderített kórokozó-hordozót elkerülték, előzetesen nem volt beteg, a szűrések idején nem volt 60 évesnél idősebb, és nem volt szervezett munkahelye, így kórokozó-hordozása rejtve maradt.

A S.typhi kórokozó-hordozók száma a felderítés módja és a minősítés időpontja szerint 1930-1978 között

Az országos nyilvántartás szerint a baktériumgazdák 70%-a (86 személy) az alábbi öt leggyakoribb fágtípusú kórokozót üríti: A fágtípus - 19 fő (15,4%), C1 fágtípus - 10 személy (8,1%), D1 fágtípus - 17 fő (13,8%), E1a fágtípus - 15 személy (12,2%). A leggyakoribb az F1 fágtípus, 25 személy

(20,3%) e fágtypussal jelzetten szerepel a nyilvántartásban. Az F1 fágtypusú kórokozót ürítő személyek az ország 13 területén élnek, a legtöbb Budapesten és Tolna megyében (4-4 fő), ill. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (3 fő). Vas megyében a most felderített személy a nyolcadik nyilvántartott. A megyében a betegen kívül F1 fágtypusú kórokozót ürítő személy nincs a nyilvántartásban, egyetlen F1 degradált fágtypusú kórokozót hordozó baktériumgazda él még a területen (a többi személy A, E1a, D1, Nt).

A baktériumgazdák rendszeres laboratóriumi vizsgálatának részeként fontos az időnkénti fágtypus-meghatározás, mivel a megfigyelések szerint a kórokozó-hordozók minősítésekor regisztrált fágtypus az idők során az esetek kb. 15%-ában megváltozott (degradált vagy új fágtypus volt kimutatható).

IMPORTÁLT HASTÍFUSZ MEBBETEGEDÉS

A Fővárosi Szent László Kórház november 13-án egy tadzsik állampolgárságú 34 éves férfi importált eredetű hastífusz megbetegedéséről értesítette a „Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ Járványügyi osztályát és az ÁNTSZ megbetegedés helye szerint illetékes intézetét. A férfi egy tadzsik csoport tagjaként október 27-én érkezett Magyarországra, de rossz közérzete, fejfájása már október 25. óta fennállt. Átmeneti javulást követően a beteg belázasodott (40°C), elesetté, aluszékonnyá vált. November 6-án malária gyanújával szállították a Fővárosi Szent László Kórházba. Az első vizsgálati eredmények szerint a malária gyanúját nem sikerült megerősíteni, a Widal-reakció negatív volt. A beteg november 7-én, rutinszerűen levett székletmintájának bakteriológiai vizsgálata során november 13-án **S.typhi**-t izoláltak, mely **C degradált fágtypusú**nak bizonyult.

Az elvégzett járványügyi vizsgálat alapján megállapították, hogy közös fertőző forrás lehetősége kizárható, mert a csoport tagjai országuk különböző területeiről érkeztek. A beteggel egy szobában lakó, vele közös mellékhelyiséget használó két személyt, a csoportvezetőt és a takarító személyzet két tagját járványügyi megfigyelés alá helyezték, és védőoltásban részesítették.

TÁJÉKOZTATÁS KINEVEZÉSRŐL

Dr. Mikola István egészségügyi miniszter **2001. november 15.** napjával kinevezte **Dr. Melles Márta** főigazgató-helyettes főorvost a „Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ **főigazgató főorvosává**.

A HAZAI JÁRVÁNYÜGYI HELYZET ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

A **2001. november 19-25. közötti** időszakban bejelentett heveny fertőző megbetegedések alapján az ország járványügyi helyzete az alábbiakban foglalható össze:

Az **enterális úton terjedő fertőző betegségek** helyzete összességében kedvezően alakult. A **salmonellosisok** száma kb. fele, a **dysenteria** bejelentéseké 40%-a volt az 1995-99. évekre jellemző szummációs medián értéknek. Kevesebb **campylobacteriosis** megbetegedés került a nyilvántartásba, mint az előző héten és az előző év azonos hetében.

Az **enteritis infectiosa** diagnózissal jelentett megbetegedések száma alig tért el a 46. héten regisztrálttól.

Az előző hetinél közel kétszer több **hepatitis infectiosa** került a nyilvántartásba, de a heti és az év eleje óta regisztrált esetszám jóval alatta maradt a korábbi évek azonos időszakában észleltnek. A bejelentések háromnegyede a fővárosból, Borsod-Abaúj-Zemplén, Fejér és Pest megyéből érkezett.

A **légúti terjedésű fertőző betegségek** közül az előző hetinél negyedével több **scarlatina** és **mononucleosis infectiosa** bejelentést regisztráltak. A mononucleosist kivéve a cseppfertőzéssel terjedő betegségek járványügyi helyzete megnyugtatóan alakult.

Az **idegrendszeri fertőző betegségek** csoportjában összességében csökkent a bejelentések száma a 46. hetihez viszonyítva. E betegségek epidemiológiai helyzete nem volt kedvezőtlenebb, mint az előző év azonos időszakában.

A felére csökkent a **Lyme-kór** bejelentések száma a 46. hetihez képest, az esetek 50%-át Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből jelentették.

EGÉSZSÉGÜGYI MINISZTERIUM
Eng.sz.: 87104/1975

MINISTRY OF HEALTH
OF THE HUNGARIAN REPUBLIC

Bejelentett fertőző megbetegedések Magyarországon (+)
Notified cases of communicable diseases in Hungary (+)

47/2001.sz.heti jelentés (weekly report)

(2001.11.19 – 2001.11.25.)

Betegség Disease	a 47. héten (week)			az 1 - 47. héten (week)		
	2001. 11. 19- 2001. 11. 25.	2000.11. 20- 2000. 11. 26.	Medián 1995- 1999	2001.	2000.	Medián 1995- 1999
Typhus abdominalis	1	-	-	2*	1*	1
Paratyphus	-	-	-	-	-	-
Salmonellosis	158	151	320	7038	7815	19811
Dysenteria	11	6	28	342	359	1246
Dyspepsia coli	1	2	4	88	113	177
Egyéb E.coli enteritis	1	-	•	75	83	•
Campylobacteriosis	120	136	•	5684	5582	•
Yersiniosis	2	-	•	85	67	•
Enteritis infectiosa	586	635	•	32154	32961	•
Hepatitis infectiosa	32	14	49	788	916	1825
AIDS	2	-	1	18	20	32
Poliomyelitis	-	-	-	-	-	-
Acut flaccid paralysis	1	1	•	11	15	•
Diphtheria	-	-	-	-	-	-
Pertussis	-	-	-	1	1	2
Scarlatina	59	164	153	3053	4447	4540
Morbilli	-	-	-	28	8	27
Rubeola	2	4	2	87	117	214
Parotitis epidemica	6	3	9	243	271	311
Varicella	463	701	•	34639	33678	•
Mononucleosis inf.	36	21	21	1201	1158	830
Legionellosis	1	2	•	61	22	•
Meningitis purulenta	4	7	•	238	302	•
Meningitis serosa	3	2	1	174	195	118
Encephalitis infectiosa	1	3	1	107	99	140
Creutzfeldt-J.-betegség ^Δ	-	•	•	16	•	•
Lyme-kór	8	19	•	1155	960	•
Listeriosis	-	-	•	4	2	•
Brucellosis	-	-	-	3	1	2
Leptospirosis	2	1	2	67	69	27
Tularemia	2	1	4	51	80	110
Tetanus	-	1	-	8	12	13
Vírusos haemorrh. láz	-	1	•	6	8	•
Malaria*	-	-	-	18	12	14
Toxoplasmosis	6	2	7	166	219	263

(+) előzetes, részben tisztított adatok (preliminary, partly corrected figures)

(*) importált esetek (imported cases)

(^Δ) 2001. június 1-től jelentendő (notifiable since 01.06.2001)

(•) nincs adat (no data available)

A statisztika készítés ideje: 2001.11.27

A „Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ (OEK) kiadványa.

A kiadványban szereplő közlemények szakmai egyeztetést követően jelennek meg, ennek megfelelően az országos jellegű összeállítások, illetve a szerkesztőségi megjegyzésben foglaltak az Országos Epidemiológiai Központ és az országos tisztifőorvos szakmai véleményét és javasolt gyakorlatát tartalmazzák.

A kiadványt a „Johan Béla” Országos Közegészségügyi Intézet és a **Centers for Disease Control and Prevention (CDC)** a Magyar-Amerikai Közös Alapnál elnyert pályázat által biztosított együttműködés révén fejlesztették ki.

Az **Épinfo** minden héten pénteken kerül postázásra és az Internetre.

Internet cím: www.antsz.hu/oek

A kiadvánnyal kapcsolatos észrevételekkel, közlési szándékkal szíveskedjék az **Épinfo** főszerkesztőjéhez fordulni:

„Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ

**1966 Budapest, Pf. 64. Telefon: 215-8027, 476-1383, 476-1224
Telefax: 476-1223**

A heti kiadványban szereplő anyagok szabadon másolhatók és felhasználhatók, azonban a kiadvány forrásként való használatánál arra hivatkozni kell.

**Országos tisztifőorvos:
Dr. Lun Katalin**

Épinfo szerkesztősége

Alapító főszerkesztő:

Dr. Straub Ilona

Főszerkesztő: Dr. Melles Márta

Szerkesztők:

Dr. Csohán Ágnes

Dr. Krisztalovics Katalin

Dr. Böröcz Karolina

Technikai szerkesztők:

Lendvai Gyuláné

Kissné Sponga Zsuzsa

Nyomda vezetője:

Vizinger Ferenc

ISSN 1419-757X